

Київський університет імені Бориса Грінченка

Педагогічний інститут

Кафедра теорії та історії педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« 04 » 10 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

для студентів

спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
освітнього рівня другого (магістерського)
освітньої програми 011.00.02 Педагогіка середньої освіти

Київ – 2021

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Проголосовано № <u>1954/21</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« »	20 <u>21</u> р.

Розробники:

Братко Марія Василівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка
Леонтєва Інна Василівна., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Тадеуш Олена Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри теорії та історії педагогіки

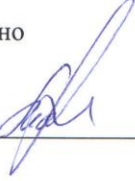
Протокол від 15 вересня 2021 року № 2

Завідувач кафедри Людмила ХОРУЖА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 011.00.02 «Педагогіка середньої освіти» Ірина АНДРОЩУК

Робочу програму перевірено

«__» _____ 2021 р.

Заступник директора Марина МАШОВЕЦЬ

Пролонговано

на 20 __/20 _____ (Хоружа Л.Л.), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20 __/20 _____ (Хоружа Л.Л.), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20 __/20 _____ (Хоружа Л.Л.), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20 __/20 _____ (Хоружа Л.Л.), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Інноваційні процеси в освіті</i>			
Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання		
	заочна		
Вид дисципліни	вибіркова		
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська		
Загальний обсяг кредитів/годин	3/120		
Курс	1-2		
Семестр	1	2	3
Кількість змістових модулів з розподілом:	4		
Обсяг кредитів	2	1	1
Обсяг годин, в тому числі:	60	30	30
Аудиторні	8	4	4
Модульний контроль	-	-	-
Семестровий контроль	залік		
Самостійна робота	52	26	26

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування та розвиток інноваційної компетентності майбутніх вчителів, як важливої складової їх безперервного професійного розвитку, здатності впроваджувати інновації в системі освіти на основі знань про педагогічну інноватику; сучасні тренди освітньої сфери, зокрема у школі; формування готовності майбутнього педагога до вирішення актуальних питань освітньої практики, через розвиток його креативності та формування фахових компетентностей, що сприятимуть інноваційному підходу до вирішення професійних завдань на основі експертизи, оцінки, моделювання, проектування, апробації та реалізації освітніх інновацій

Завдання навчальної дисципліни сприяти формуванню:

– інтегральної компетентності, яка виявляється у здатності розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук

3. Результати навчання за дисципліною

ДСК 1. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній педагогічній діяльності, нарощування лідерського потенціалу вчителя як агента змін в сфері освіти, мотивування людей до досягнення спільної мети
ДСК 3. Здатність створювати інноваційний освітній простір та впроваджувати в практику роботи інноваційні педагогічні технології
ДСК 5. Здатність планувати і реалізовувати життєдіяльність учасників освітнього процесу у спосіб, сприятливий для збереження власного здоров'я і безпеки учнів
ДРН 2. Демонструвати вміння враховувати психологічні особливості та педагогічні підходи у професійно-педагогічній діяльності вцілому та у викладанні зокрема
ДРН 5. Демонструвати вміння зберігати фізичне й психічне здоров'я власної особистості та своїх учнів в освітньому процесі

4. Структура програми навчальної дисципліни

Тематичний план навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів, тем	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Самостійна робота
1.	Педагогічна інноватика та інноваційні процеси у загальній середній освіті	60	8	4	4	-	52
2.	Інновації в організації освітнього процесу	30	4	2	2	-	26
3.	Технології навчання на основі активізації пізнавальної активності здобувачів освіти	30	4	2	2	-	26
<i>Разом</i>		120	16	8	8	-	104

5. Програма навчальної дисципліни

Лекція 1. Педагогічна інноватика та інноваційні процеси у загальній середній освіті

Поняття та сутність інноваційних процесів в освіті. Інноваційність і новаторство. Педагогічна інноватика як наука: сутність, мета, предмет, об'єкт, завдання. Методологічні основи педагогічної інноватики. Класифікація педагогічних інновацій (нововведень). Характеристика інновацій в освіті.

Сутність та структура інноваційного освітнього процесу. Закони перебігу інноваційних освітніх процесів та принципи управління ними. Технологія педагогічних нововведень. Рівні інновацій. Інноваційні стратегії розвитку загальної середньої освіти.

Умови ефективності інноваційних освітніх процесів. Соціально-психологічні чинники успішності впровадження інновацій. Типи особистості залежно від установки до нововведень. Рольові позиції в організації інновацій (постачальник проблеми, новатор, ініціатор, розробник, експерт, виконавець, організатор, користувач). Характеристика інноваційного вчителя 21 століття та його нові ролі (розробник програм, фасилітатор, тьютор, експерт, модератор, наставник, презентатор, тренер, наставник, менеджер, консультант, методист, адміністратор, лектор, перемовник, керівник-лідер, дослідник, психолог, андрагог, агент змін).

Ключові слова: педагогічна інноватика, інновація, педагогічна інновація, інноваційна педагогічна діяльність, інноваційний освітній процес, інноваційні стратегії, антиінноваційні психологічні бар'єри.

Лекція 2. Інновації в організації освітнього процесу

Відмінності традиційного та інноваційного навчання у школі за різними параметрами. Виникнення і розвиток сучасних технологій навчання у середній школі в контексті вимог постіндустріального суспільства. Сучасні підходи до навчання: особистісно зорієнтований, креативний, антропологічний, культурологічний, соціологічний, інформаційний, холізм, технологічний.

Загальна характеристика інноваційних технологій навчання у закладах освіти: інформаційні технології, технології дистанційного навчання, модульні технології як відкриті системи навчання (модульно-тьюторна система), технологія ситуаційного навчання (кейс-метод), технології дослідницького (евристичного) навчання (навчання на дослідженнях), проектне навчання, імітаційні технології навчання (ігрові, тренінгові, дискусійні, навчання у співробітництві), критична (екстремальна) ситуація як навчальна модель, адаптивне навчання. Педагогічні основи управління особистісним і професійним розвитком здобувача освіти за посередництва освітнього середовища закладу освіти.

Ключові слова: традиційне навчання, інноваційне навчання, інноваційні технології навчання.

Лекція 3. Технології навчання на основі активізації пізнавальної активності здобувачів освіти

Особливості технологій навчання на основі активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти (технології кооперативного навчання, ігрові технології, технологія проблемного навчання, інтерактивні технології навчання, тренінгові технології). Вимоги до застосування. Критерії ефективності.

Види та різновиди технологій кооперативного навчання (види: взаємне навчання, групове навчання, діалог у навчанні; різновиди: «Думай – працюй у парі - ділись», «Формулой – ділись – слухай – створи», «Скажи і переключись», «Зупинись. Починай. Продовжуй», «Круглий стіл», «Кути», «Навчання разом», «Графіті (Карусель)», «Мозковий штурм», «Групове дослідження», «Ажурна пилка».

Особливості імітаційних технологій навчання. Ігрові технології: концептуальні засади, цільові орієнтації, класифікація. Основні ігрові технології (ділові ігри, імітаційні ігри, операційні ігри, виконання ролей, діловий театр, психодрама та соціодрама), особливості їхньої організації та проведення.

Технології опрацювання дискусійних питань (дискусія: дискусія-диступ, конференція, дискусія в засобах масової інформації, прогресивна дискусія, дискусія-змагання; дебати: класичні дебати за П. Попером, вільні дебати у відкритих аудиторіях, панельні дебати, симпозіум, експрес-дебати, модифіковані дебати, круглий стіл, «акваріум», підсумкові дебати.

Сучасний тренінг: ключові ознаки, структура, технології підготовки та проведення. Ключові компетенції тренера. Види тренінгів: соціально-психологічний тренінг, професійний (бізнес) тренінг, відкритий тренінг, закритий (корпоративний) тренінг, стандартний тренінг.

Ключові слова: технологія навчання, інтерактивні технології, технології навчання на основі активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, технології кооперативного навчання, ігрові технології, технологія проблемного навчання, інтерактивні технології навчання, тренінгові технології).

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Види діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	МОДУЛЬ 1	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4
Відвідування практичних занять	1	4	4
Робота на семінарському занятті	10	-	-
Робота на практичному занятті	10	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25
Виконання модульної роботи	25	-	-
	Разом	6	73
Розрахунок коефіцієнту $73:100=0,73$			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми та завдання для самостійної роботи	Кількість	
		годин	балів
	Модуль I		
1	Впорядкувати словник основних термінів та понять модуля	5	5
2	Скласти опорний конспект теми у вигляді логічно-змістової схеми	5	5

3	Підготувати інформацію про сучасні підходи до тлумачення феномену освітніх інновацій на основі наукових та науково-публіцистичних джерел	20	5
4	Сформулювати можливий перелік порушень норм професійно-комунікативної діяльності вчителя	10	5
5	Написати есе на тему: «Я – ефективний педагог-інноватор»	12	5
	Всього	104	25

Критерії оцінювання самостійної роботи		Кількість балів
1.	Своєчасність виконання роботи	1
2.	Презентація роботи (оригінальність, логіка викладу, чіткість, доказовість)	2
3.	Різноманітність використаних джерел	2

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання (*для денної форми навчання)

Модульний контроль здійснюється у формі модульної контрольної роботи.

Кількість балів	Характеристика
20 - 25	модульна контрольна робота характеризується відсутністю помилок, що засвідчує про сформовані вміння та міцні знання матеріалу, які складають зміст модуля
15 - 19	у модульній контрольній роботі наявні незначні помилки
9 - 14	у модульній контрольній роботі наявні суттєві помилки, частину з яких студент спроможний усунути у разі незначної допомоги викладача
0 - 8	у роботі наявні суттєві помилки; студент потребує постійного роз'яснення викладача, щоб усунути виявлені помилки

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестрове оцінювання здійснюється у формі заліку.

6.5. Орієнтовний перелік питань для самоконтролю

- Сучасний педагог як лідер інновацій в освітній діяльності
- Педагогічна інноватика як наука.
  - Сутність інноваційного освітнього процесу.
  - Етапи педагогічних інновацій («життєвий цикл нововведення»).
  - Рівні педагогічних інновацій.
- Сучасні підходи до оцінювання педагогічних інновацій.
- Характеристики інноваційного вчителя 21 століття.
- Нові ролі сучасного викладача вищої школи.
- Відмінності традиційного та інноваційного навчання у школі.
- Характеристика сучасних підходів до навчання.
- Загальна характеристика інноваційних технологій навчання у закладах загальної середньої освіти.
- Сутнісні характеристики конкретних інноваційних технологій навчання (інформаційні технології, технології дистанційного навчання, модульні технології як відкриті системи навчання (модульно-тьюторна система), технологія ситуаційного навчання (кейс-метод), технології дослідницького (евристичного) навчання (навчання на дослідженнях), проектне навчання, імітаційні технології навчання (ігрові, тренінгові, дискусійні, навчання у співробітництві), критична (екстремальна) ситуація як навчальна модель, адаптивне навчання).
- Особливості управління особистісним і професійним розвитком здобувача освіти за посередництва освітнього середовища закладу освіти.
- Особливості технології кооперативного навчання.
- Специфіка ігрових технологій.
- Особливості реалізації технологій проблемного навчання.
- Особливості сучасних інтерактивних та тренінгових технологій навчання
- Інформатизація суспільства як соціальний процес і його основні характеристики.

17. Вплив інформатизації на сферу освіти.
18. Цілі і завдання впровадження інформаційних та комунікаційних технологій у освітній процес.
19. Дидактичні властивості і функції інформаційних і комунікаційних технологій.
20. Фактори інтенсифікації навчання, що реалізуються при використанні засобів інформаційних та комунікаційних технологій.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів	Оцінка за шкалою ECTS
Відмінно	100 – 90	A
Дуже добре	82 – 89	B
Добре	75 – 81	C
Задовільно	69 – 74	D
Достатньо	60 – 68	E
Незадовільно (з можливістю повторного складання)	35 – 59	Fx
Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	1-34	F

7. Навчально-методична карта дисципліни

Модулі	Модуль І		
Кількість балів за модуль	73 бали		
Лекції	1	2	3
Теми лекцій	Педагогічна інноватика та інноваційні процеси у загальній середній освіті	Інновації в організації освітнього процесу	Технології навчання на основі активізації пізнавальної активності здобувачів освіти
К-ть балів	2 бал	2 бал	4 бал
Теми практичних занять	Інновації та інноваційні процеси у загальній середній освіті	Сучасний вчитель як провайдер інновацій та лідер змін	Методика застосування інноваційних технологій навчання в освітньому процесі ЗЗСО
Робота на практичних заняття	20 бали	10 бали	10 бали
Самостійна робота	25 балів		
Підсум. контр.	Залік		

8. Рекомендовані джерела до курсу

Основні:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. К.: Академвидав, 2012. 352 с.
2. Козак Л. В. Підготовка майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності: монографія. К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2014. 600 с.
3. Сергеева Л.М., Кондратьєва В.П., Хромей М.Я. Лідерство: навч. посіб. Івано-Франківськ. 2015. 296 с.
4. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник. К.: ВД «ЕКМО», 2011. 320 с.

Допоміжні:

1. Дирксен Дж. Искусство обучать: как сделать любое обучение нескудным и эффективным; пер. с англ. Ольги Долговой. Москва. Из-во "Манн, Иванов и Фербер". 2013. 263 с.
2. Драйден Г., Вос Дж. Революція в навчанні. Пер. з англ. М. Олійник. Львів: Літопис, 2005. 542 с.
3. Інновації як основа змін освітньої практики. Інформаційно-методичний збірник. Упорядник Г.О. Сиротенко. Полтава: ПОІППО, 2005. 160 с.
4. Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху. Інформаційно-методичний збірник. Упорядник Г.О. Сиротенко. Полтава: ПОІППО, 2006. 124 с.

5. Калашнікова С.А. Навчання дорослих : тенденції, особливості, методи, підходи : [навч-метод. матер.]. К.: Проект «Рівний доступ до якісної освіти в Україні», 2007. 60 с.
6. Калашнікова С.А. Підготовка і проведення тренінгів : технологія та методологія : [навч-метод. матер.]. К.: Проект «Рівний доступ до якісної освіти в Україні», 2007. 64 с.
7. Калашнікова С.А. Навчання дорослих на основі компетентісноорієнтованого підходу: [навч-метод. матер.]. К.: Проект «Рівний доступ до якісної освіти в Україні», 2008. 60 с.
8. Калашнікова С.А. Підготовка і проведення тренінгів на основі компетентісноорієнтованого підходу: [навч-метод. матер.]. К.: Проект «Рівний доступ до якісної освіти в Україні», 2008. 64 с.
9. Келлі Т., Келлі Д. Творча впевненість. Як розкрити свій потенціал. Київ.: Основи, 2017. 296 с.
10. Кетс де Врис М. Мистика лидерства: развитие эмоционального интеллекта. Перевод с англ. М. Шалуновой. 5-е изд. Москва: Альпина Паблишер, 2012. 276 с.
11. Кові Стівен Р. 7 звичок надзвичайно ефективних людей. Пер. з англ. О. Любенко. 2-е вид., стер. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2016. – 316 с.
12. Кові Шон. 7 звичок високоєфективних підлітків. Пер. з англ. Р.Паранька. Львів: Видавництво Старого Лева, 2017. 251 с.
13. Козак Л. В. Науковий тезаурус інноваційної освіти. Освітологія: науково-методичний щорічник, польсько-українське / українсько-польське видання. К.: ВП «Едельвейс». 2013. Випуск II. С. 74-81.
14. Кушнір В., Кушнір Г., Рожкова Н. Інноваційність освіти як дидактичний принцип. Рідна школа. 2012. №6 (990). С.3-8.
15. Левитин Д. Путеводитель по лжи. Критическое мышление в эпоху пост правды. Перевод с англ. О. Терентьева. – Москва: Манн, Иванов и Фербер, 2018. – 272 с.
16. ЛеФевер Л. Искусство объяснять. Как сделать так, чтобы тебя понимали с полуслова. Перевод с англ. Г.Федотова. 4-е изд. Москва: Манн, Иванов и Фербер, 2016. – 229 с.
17. Оклі Б. Навчатися вчитися. Як запустити свій мозок. Пер. з англ. А. Замоцний. – Київ.: Наш формат, 2018. – 272 с.
18. Освітні технології: Навч.-метод. посібник/ О.М. Пехота, А.З. Кіхтенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2002. – 256с.
19. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності (від 07.11.2000 № 522) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2111>
20. Репина Л. В., Реутова Е. Г. Тенденции развития образования в XXI веке в условиях современной глобализации. Педагогическое мастерство: материалы VII Междунар. науч. конф. (г. Москва, ноябрь 2015 г.). М.: Буки-Веди, 2015. С. 22-24. URL: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/184/8958/> (Дата звернення: 2017-11-28)
21. Робінсон К. Освіта проти таланту. Сила творчості. Пер. з англ. Г. Лелів. – Львів: Літопис, 2017. 256 с.
22. Робінсон К., Ароніка Л. Школа майбутнього. Революція у вашій школі, що назавжди змінить освіту. Пер. з англ. Г. Лелів. Львів: Літопис, 2018. 258 с.
23. Рубін Г. Проект щастя. Пер. з англ. А.Саган. Львів:Видавництво Старого Лева, 2017. 368 с.
24. Селевко Г.К. Энциклопедия образовательных технологий: В 2 т. Т. 1. Т.2. М.: НИИ школьных технологий, 2006.
25. Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник. Тернопіль: ТОКІППО, 2005. 96 с.
26. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В. Г. Кременя. –К.: Педагогічна думка. 2008. –472 с.
27. Харарі Ю.Н. 21 урок для 21 століття. Пер. з англ. О. Демянчука. Київ: Форс Україна, 2018. 416 с.